СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 130. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 6. червня 1931. VOL. XXXIX. No. 130. Jersey City, N. J., Saturday, June 6, 1931. THREE CENTS.

В КВІТНІ ДЕПОРТОВАНО 1,897 ЧУЖИНЦІВ

ВАШИНҐТОН. — Департамент праці подає, що в квітні 1931 р. депортовано зі Злучених Держав до ріжних країв 1,897 чужинців, себто 171 осіб більше ніж попереднього місяця.

З того вислано 803 осіб до Мексика, 210 до Канади, а 741 осіб до ріжних европейських держав. З депортованих 662 осіб прибули до Америки без відповідних документів, а 268 осіб депортовано з причини кримінальних злочинів і неморального поведення. Затє 3,470 осіб заявили в квітні свою готовість лишитися постійно в Злучених Державах і стати їхніми горожанами.

СУХІ РОЗПОЧИНАЮТЬ КАМПАНІЮ.

ВАШИНҐТОН. — Д-р Деніел А. Полінґ, президент „Елайд Форсес", нової незалежної організації для оборони прогибіції, заповідає, що від 8 вересня до 18 жовтня триватиме кампанія, яка змагатиме до того, щоби виборчі плятформи з 1932 року були сухими. На цю кампанію призначено $350,000. Кампанія розтягається на обі головні партії. Між бесідниками бачимо демократа, сенатора Мориса Шеперда, головного оборонця акту Волстеда, а далі бачимо й републиканця, сенатора Бору. В кампанії тій возьмуть участь ще й такі визначні особи як Томес Едисон, Мисс Джейн Едемс, говернор Пиншо, Мисс Евенджелайн Бут та інші.

ЛІТАКОМ 1,400 МИЛЬ ЗА 12 ГОДИН.

ФЕРНАНДО НОРОНА АЙЛЕНД. — Німецький літаючий великан „ДО-Х" осів на острові, перелетівши 1,400 миль. Корабель летів зі скорістю 125 миль на годину.

ЛИНДБЕРҐИ ПОЛЕТЯТЬ ЧЕРЕЗ ПАЦИФІК.

ВАШИНҐТОН. — Полковник Линдберґ повідомив вашинґтонський уряд, що він задумує відбути літом подорож літаком до Японії й Китаю. Він просив, щоби пороблено заходи, щоби йому не роблено перешкод при злеті на чужі землі.

Линдберґ подав далі, що полетить разом з жінкою. Коли цей лет наступить і яка буде його маршрута, покищо невідомо. Знають тільки те, що Линдберґам прийдеться перелетіти Пацифік, але мабуть тільки там, де є найменша віддаль між обома континентами. Тому лет цей не буде небезпечний.

СУБМАРИНА В ДОРОЗІ ДО БІҐУНА.

ПРОВИНСТАВН (Месечусетс). — Субмарина „Навтілюс" відплила до Англії. На ній вибирається сер Губерт Вилкинс в наукову подорож до північного біґуна разом з цілою групою ріжних учених.

ЩАСЛИВИЙ І ЩЕДРИЙ МУРИН.

БОСТОН. — Мурин Джозеф П. Кенеді, котрий мав у середу всього $1.11 на маєтку, збогатився відразу до суми $145,000, які виграв на льотерії полученій з англійськими перегонами.

Коли його запитали, що буде робити з такою сумою, відповів, що треба бути дуже обережним, бо те, що він тепер матиме, є „дрібничкою" в порівнанню з маєтком міліонерів. Кенеді каже, що Бог його поблагословив і вказав йому шлях до богацтва, тому він тепер орудуватиме маєтком так, щоби добитися міліонів. Наразі буде далі працювати, бо ще грошей не дістав. А як дістане, то спровадить свою родину, купить дімок для господині, в якої мешкав, а потім дімок тому, хто йому продав щасливий тикет, а потім купить дім для себе й виберіться в подорож по Европі, щоби побачити світ, а особливо Англію.

ПОМЕР ПРИЯТЕЛЬ СКАВТІВ.

НЮ ЙОРК. — Помер нагло на удар серця Мортімер Л. Шіф, літ 54, фінансіст і філянтроп, відомий зі своєї скавтової діяльности. За його заслуги на скавтовім полі вибрано його в 1931 р. президентом „Бой Скавтс оф Америка".

УРЯД БЕРЕ В ОБОРОНУ ЖИДІВ.

МЕКСИКО СІТІ. — Правительство заявило, що домагання депортовання з Мексика Жидів не мають ніякого узасаднення, бо 20,000 жидівських купців прибули до Мексика з малими виїмками леґально й мають право там жити і торгувати.

ШАХРАЙСЬКІ ВИБОРИ.

МАНІЛЯ. — Проти 9 виборчих інспекторів поведено слідство за виборчі надужиття. „Амерікен Сивил Ліберті Юніон" переслала телеграфічно грошеву допомогу на боротьбу з виборчими ошуствами.

ФОЛ ЗАСЛАБИЙ, ЩОБ ІТИ ДО ВЯЗНИЦІ.

ЕЛЬ ПАСО. — Альберт Фол, бувший секретар внутрішних справ, засуджений за хабарництво на 1 рік вязниці й заплату $100,000, не добився ніякої полекші й повинен іти відсиджувати вязничну кару. Задля його старости і хвороби віднеслися до Вашинґтону з просьбою, щоби суд назначив 4 лікарів, котрі оглянули б Фола й видали оречення щодо його недуги.

150 НОВИХ ФАБРИК У КАНАДІ.

З Оттави повідомляють, що в останніх часах британський і американський капітал побудував і пустив у рух в Канаді 50 нових фабрик. Крім тих має бути вкоротці побудованих ще 100 фабрик.

Будову тих фабрик пояснюється тим, що наслідком високої канадійської тарифи привіз чужих товарів до Канади не оплачується. Тому заграничний капітал будує фабрики в Канаді.

Щодо якости виробів тої нові фабрики будуть продукувати товари текстильні, електричні, машини до прання, консервовані овочі і ярину, автомобілі, залізні і сталеві річи і богато інших.

Цікаво тільки знати, хто і за що ті товари буде купувати.

ГОРЯТЬ ЛІСИ.

В наслідок посухи в середній і північній части Алберти повстали сотки пожарів лісів і корчів. Місцями вогні вже опановані. Поважніше стоїть справа з пожарами в північній Алберті, де занялися ліси, які тяжче гасити ніж корчі. В Спирит Ривер вигоріло 20 квадратових миль ліса і природного парку.

СКІЛЬКІСТЬ НЕГРАМОТНИХ ДІТЕЙ НА УКРАЇНІ.

Самі большевики врешті признаються до того, що в цьому році на Східних наших Землях є 150 тисяч дітей, які ніякої науки не побирають. Так виростають у нас нові міліони неписьменних, а большевики все „заходяться" ліквідувати неписьменність. Ті великі податки, які платить рідно український народ, ідуть на московські та польські школи, бо як відомо, на Україні Москалі побудували Полякам чимало цікл.

ХОТІЛИ ЗВІЛЬНИТИ 100 БОЖЕВІЛЬНИХ.

У Вікторії, Б. К., викрито змову, щоби передати до заведення божевільних залізне знаряддя і зброю та в той спосіб дати можність видістатися на свободу 100 божевільним.

ВОВКИ НАПАЛИ НА ЧЕРЕДУ ХУДОБИ.

З Линдсей, Онт., доносять, що тічня вовків серед білого дня зухвало напала на череду худоби і кільканадцять штук небезпечно погризла.

ЗАГРОЗИЛИ ДУХОБОРАМ.

Уряд Британійської Колюмбії повідомив духоборів, що коли ще раз вони нарушать закони, то уряд виступить проти них з „твердою рукою".

ПЕРЕПОЛОХ У БУДАПЕШТІ.

Цими днями задзвонили нагло дзвони старої будапештенської митрополичої церкви. Ті дзвони, що дзвонять лиш у Великодну Пятницю і на випадок проголошення війни, викликали між мешканцями мадярської столиці великий переполох. Всі думали, що вибухла нова війна. Опісля виявилося, що якийсь божевільний виліз якимсь способом на дзвіницю церкви та почав дзвонити.

ДОТЕПНИЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС.

Один з власників бару в Парижі, в студентській дільниці, призначив власну літературну нагороду 1,000 франків за найкращий вірш або оповідання. Кандидати можуть бути його гості, котрі що вечора протягом двох тижнів відчитуватимуть по черзі свої твори. Гості, зібрані в цей вечір, кидатимуть листки до урни, голосуючи, який твір найкращий. Можна уявити собі, яке товариство складається тут на авторів і на публику: студенти з гумором, дівчата з крамниць, малярі, що шукають „типів", випадкові чужинці. Найважніше, що атмосфера в такім барі, як упевняють справжні знавці, є багато симпатичніща ніж на правдивих літературних конкурсах.

ШКІЛЬНИЦТВО В КАНАДІ.

З оголошеної статистики довідуємося, що Канада видає на освіту і шкільництво річно 130 міл. долярів. В Канаді є 30,000 шкіл дистриктових, у тім числі 88 каледжів. Учащає до них 2 міліони молоді. Університетів є 23 з числом студентів 70,000. Технічних шкіл є 280 з 122,000 учеників. Бібліотек у домінії більше ніж 1,000, з того 600 публичних.

СКІЛЬКИ ЛЮДЕЙ ЧИТАЄ РЕДАКЦІЙНІ СТАТТІ.

Кореспондент одної американської ґазети завдав собі труду довідатися, скільки людей в Америці читає редакційні статті. Той кореспондент прийшов до переконання, що редакційними статтями цікавляться 18 процент женщин і 25 процент мущин.

ДАЛІ РОЗСТРІЛЮЮТЬ.

Боротьба за наше усамостійнення йде безупинно. Але, на жаль, вона не має ще її досьогодня організованих форм і то таких, які запевнювалиб успіх нашій боротьбі. Все ще думають, що горстка людей може перемогти ворогів. А доцього, якраз навпаки, треба збірної волі цілої нації, треба якнайкращої організованости і якнайбільшої відданости.

Скільки вже наших людей розстріляли большевики за час свого сидження на Україні, цього, на жаль, ніхто не знає, і скільки їх ще буде розстріляно, поки Україна освободиться, цього також сказати не можна. Ось найновіші вісти з України приносять, що там в останніх днях розстріляно знова 22 Українців, які були старшинами червоної армії. Наша велика пошана до тих борців, що навіть серед такого грізного терору не припиняють своєї боротьби з наїзниками.

БОЛЬШЕВИКИ СВЯТКУЮТЬ ПОЛЬСЬКІ СВЯТА.

Як доносять большевицькі часописи, дня 3. мая (історичний день польської конституції) давав польський посол в Москві великий прийом, на якому були присутні також визначні большевики, як Літвінов, Ворошилов і інші. Сипалися промови та побажання розвитку Польщі і Большевії, підкреслювалось дружні відносини між Поляками та большевиками, як вільними народами.

Все йде як найкраще коштом українських та білоруських земель.

ГЕРОЇЧНА ПОСВЯТА ХЛОПЦЯ.

В онтерійському місточку Твід занявся дім, в котрому на поверсі спали два хлопчики: вісімлітній Вілліям і пятилітній Венямин. Щоб ратувати братів, кинувся на очах батька 14-літній Джордж в горючий дім, але з нього вже не вийшов. Безрадний батько бачив востаннє дітей у вікні, але на його заклик вони не відважилися скакати. Як вогонь погас, троє дітей знайдено спопелілими у взаємних обіймах. Мати втратила в огні зір і смертельно попеклася.

ВИЙШОВ НА ВОЛЮ.

Недавно вийшов з польської тюрми на волю студент медицини Петро Сайкевич, який просидів у польській тюрмі 3 роки. Суд закидував йому участь у ріжних терористичних актах, але на це не мав ніяких доказів, а помимо того, як це в Польщі звичайно буває, посадив у тюрму і без доказів.

ПОМЕР ПОЛКОВНИК МАКСИМОВИЧ.

Дня 4. травня ц. р. помер полковник Української Армії Іван Максимович. Покійний брав участь у визвольній боротьбі та пройшов з Армією всі її походи, а підкнеля опинився був у військовому таборі в Йозефові, звідки повернув домів. Похорон покійного відбувся величаво в присутности всіх бувших старшин та стрільців нашої Армії, які тепер перебувають у Чернівцях.

ЯК ВИГЛЯДАЄ ПОЛЬСЬКА ГОСПОДАРКА.

Все йде в Польщі до гіршого. Вже зменшено платню урядовцям на 15%, а від 1 липня хочуть звільнити 25% урядників. Але хіба це виратує Польщу від тої кризи, в яку вона помало входить наслідком своєї славнозвісної господарки?

Урядництво на зменшення платні відповіло тим, що порішило не пити й не курити, а це для польської скарбниці велика втрата і мабуть вийде закон, що всі урядники мусять бути курцями й пияками, бо це в інтересі Польщі.

ВЖЕ ХОЧУТЬ ВІЙНИ.

Ворошилов видав з приводу 1. травня наказ до армії та фльоти, яким закликає до збільшення своєї боєздатности, бо, мовляв, нова світова війна вже наближається і большевики мусять осягнути побіду.

Хто не пригадує собі тих міліонових мас російської армії зі світової війни, яких вистріляли Німці та Австрійці, а все Москалі „перлись на Відень і Берлін. Не знати, як далеко зайшлаб на випадок нової війни большевицька армія? Може навіть не дійшлаб до Карпат та Мазурських озер...

ТРАҐІЧНА СМЕРТЬ 9-ОХ РОБІТНИКІВ.

В берлінській фабриці сахарини Фальберг-Ліст і С-ка трапилася з невідомих причин страшна експльозія. Згинуло 9-ох робітників. Кільканадцять тяжко ранених робітників відвезли до лічниці. Стан їхнього здоровля грізний.

ЛЯХИ ТРИМАЮТЬ УКРАЇНЦІВ ДОВГИМИ МІСЯЦЯМИ У ВЯЗНИЦЯХ

ПЕРЕВОДЯТЬ БЕЗКОНЕЧНЕ „СЛІДСТВО", АБО НА СУД НЕ ЯВЛЯЮТЬСЯ „СВІДКИ", ПОЛІЦІЙНІ АҐЕНТИ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Вже вісім місяців Ляхи тримають у вязниці бувшого посла д-ра Д. Левицького, голову УНДА, а також секретаря цієї партії, д-ра Л. Макарушку. Слідство в їх справі ще й досі не закінчене й ні самі арештовані, ні ніхто інший з Українців не знають про причини арешту цих осіб. Таксамо від ранньої весни минулого року в слідчій тюрмі сидить група так званих „українських терористів" на чолі з Саляком. Їх арештовано в звязку з відкриттям складу вибухового матеріялу в переплетні Наукового Товариства імени Т. Шевченка. Ця група нарешті отримала акт обвинувачення й мабуть скоро відбудеться судова розправа над нею.

Зі Стрия повідомляють, що суд відложив на осінь розправу проти 8 молодих Українців, яких поставили перед суд за здогадну приналежність до УВО. Причиною такого відрочення суду подають те, що головний свідок зі сторони прокуратури, аґент слідчої служби Юзеф Альбін, хворий. Оборонці домагалися, щоб свідка все таки доставили до судової галі й переслухали, або в крайному разі звільнили з арештів обвинувачених. Суд ніякого внеску оборонців не приняв і молодим хлопцям доведеться сидіти в вязниці ще яких чотири місяці до суду.

Тепер по всій Галичині розпочинаються судові процеси над Українцями, яким влада приписує приналежність до УВО, до взагалі українських організацій, акти саботажу, державну зраду й т. п. Арештовані сидять довгими місяцями у вязницях, бо слідча влада не спішиться з закінченням слідства. Судово-поліційний терор Ляхів у Галичині тепер панує так, як панували воєнно-полеві суди на Україні підчас найчорнішої російської реакції за часів Столипіна, або большевицької влади в часі її масового червоного терору.

ТЕЖ „ДЕРЖАВНА ЗРАДА".

ВАРШАВА (Польща). — Адміністраційний трибунал відкинув прохання учительки Українки зачислити їй до емеритури службу в часі української влади в Галичині. Оборонець доказував, що ця учителька 29 років без перерви й совісно сповняла обовязки вчительки. Та трибунал цього не приняв на увагу, а згодився з заявою міністерства скарбу, що названа учителька не має права на зачислення того часу, бо зложила була присягу українській владі й брала тоді від неї платню.

Отже з цього випливає, що члени адміністраційного трибуналу стоять на становищу, що вони вважають істнування української державної влади в Галичині та службу їй злочином супроти польської держави. Що тоді вже говорити про міжнародні договори, які „забезпечують" певні права Українцям у Галичині?

НІМЕЧЧИНА МОЖЛИВО ПОКИНЕ ЛІҐУ НАЦІЙ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — В колах Ліґи Націй тепер найбільше занепокоєні світовою економічною кризою та зокрема внутрішнім економічним і політичним становищем у Німеччині. Коли Німеччина своєчасно не знайде собі порятунку з економічної депресії, то цілковито можливо, що там зимою вибухне революція й влада може попасти в руки крайніх елементів, які приведуть Німеччину до виступлення з Ліґи Націй.

У звязку з такою можливістю тут дуже песимістично задивляються на майбутню конференцію по обезброєнню держав, яку скликає Ліґа Націй на весну. Всі з нетерплячкою чекають висліду поїздки до Англії Німців, які тепер перебувають у Мек Донелда в гостях. Та знову репараційна проблема не може бути полагоджена без участи Америки, яка в формі сплачення її воєнних боргів державами бувшої антанти одержує більше половини німецьких репараційних сплат.

ФРАНЦУСЬКО-МОСКОВСЬКЕ ПОРОЗУМІННЯ.

ПАРИЖ (Франція). — З поінформованих жерел повідомляють, що торговельні переговори між Францією та Росією проходять з успіхом. Сподіваються скорого підписання торговельного договору між Францією й большевиками. Можливо навіть, що буде підписаний також і політичний договір.

Треба сподіватися, що Франція дасть певні кредити большевикам для купівлі в неї машин та інших фабрикатів, потрібних большевикам.

ВИБИРАЮТЬ ПАРЛЯМЕНТ ПО СВОМУ БАЖАННЮ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Вже остаточно прораховано висліди виборів. Урядова партія Йорги одержала 299 мандатів з загального числа 387 послів до парляменту. Партія Маню, яка в минулому парляменті домінувала, тепер одержала всього 27 мандатів, а інші партії ще меньше.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES; Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	0 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За оголошення редакція не відповідає

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАВАЖИВ ХАРАКТЕР

Для поневоленого українського народу являється особливо цікавою промова, яку виголосив президент Гувер у Велей Фордж,

Десятки тисяч людей прислухується рік річно в тій місцевости подібним промовам, у яких згадується память тих борців, що тут у 1777 р. зимували разом з Вашингтоном в часі боротьби за американську незалежність.

І, як слушно підніс президент Гувер, нема у Велей Фордж памятників поляглих у війні борців, бо не було там славної битви, яка записалась би в історії як важна воєнна подія. А всеж таки є там памятник, дорогий кождому американському серцю, бо він нагадує тисячі терплячих борців за ідею.

У Велей Фордж було всього яких 11,000 американських жовнірів, а з того тільки 7 тисяч були боєздатні. Жовніри Вашингтона були обдерті й босі. Тисячі не мали чобіт. По кілька днів не діставали їсти, бо не було навіть чесних доставців поживи. Був це важкий час, у якім важилася доля американського народу. Бо коли би була зневірилася отся горстка виголоднілих і обдертих жовнірів, то історія Злучених Держав була би покотилась інакшим руслом. І хто знає, що було би з американською самостійністю. Та в тім рішаючім моменті заважив сильний характер борців, їх глибока віра в слушність їх справи і в остаточну побіду їхнього ідеалу. І ось тому президент Гувер підкреслив, що у Велей Фордж затриюмфували характер, ідеалізм і висока інтелігенція над проповідниками зневіри, реальної політики і матеріяльних користей.

Вашингтон і борці за американську незалежність, голодні, босі й опущені, могли піти з ворогом на угодові пертрактації, могли піти за голосом численних людей, відомих „з розваги і впливу", та зневіритися в успішність дальшої активної боротьби. Але вони не зробили цього. Вони осталися вірними свому незалежницькому ідеалови. У Велей Фордж, як казав президент Гувер, терпіли люди, щоби могла жити нація.

І те терпіння, та вірна служба ідеалови, осягнули остаточно побіду і здобули Америці незалежність.

Зимою 1777 р. побідили у Велей Фордж американський сильний характер і американський ідеалізм. Свого роду Велей Фордж переживає тепер український нарід під окупантами. Тому так дуже треба нам сильних характерів та ідеалістів.

М. С. Витвицький.

ПОХІД ПРОТИ „ГАЙДАМАКІВ"

Загострення української боротьби проти польської окупації викликало досить помітне заінтересовання проблемою української державности як в лоні ріжних українських угруповань так і на міжнародній арені. Це є незаперечений факт. В краю, як серед Поляків так і серед Українців, счинилась метушня. Частина польського громадянства, бачучи упадок морального престіжу польської держави в міжнародних кругах, викликаний поступованням уряду відносно Українців, хотіла б без жадних компенсацій зі свого боку наладнати українську справу, щоб ратувати цей престіж. З другого боку хотілаб вона затерти між своїми приятелями те, досить для неї з практичного боку неприємне вражіння, що його викликала українська справа, а саме, що приятелі Польщі перестали глядіти на неї як на певне, внутрі сконсолідоване тіло, з великою відпорністю на зовні в разі конфлікту між заходом та сходом. Мир на сході Европи зачинає зовсім поважно непокоїти міжнародні політичні круги. При розвязці цього питання виринає все і всюди українська проблема, як одна з основних, без вирішення якої не може бути й мови про мир на Сході. Це є практична сторінка української проблеми. Українські круги, маючи в даний момент деякі тактичні можливости, практично використати цю ситуацію, пробують її використовувати, досі одначе невдачно, тому, що друга сторона не хоче зробити ніяких уступок. Справою цею зацікавились і українські політичні круги на еміґрації і то в залежности від напрямку політики, яку вони ведуть на міжнародному форумі: одні, опираючись на край, а другі без нього. Українське громадянство, як в краю так і на еміґрації, не сподіється ніяких практичних вислідів з такої ситуації. Знаючи безкомпромісовість Польщі в українському питанні з одного боку, а безсильність міжнародних чинників, що все в критичному моменті підпорядковуються інтересам сильніщих з другого, воно може сподіватись лише морального успіху, але в ніякому разі конкретного, такби мовити, матеріяльного.

Щоб знати, як чужинці орієнтуються в українських справах, та як осуджують положення в краю, подамо тут зміст статті п. Р. Гернштедт-а в „Берлінер Тагеблят" з 28. 3. 1931. п. з. „Поляки й Українці", написаній з нагоди польсько-українських переговорів.

„Мимо урядового заперечення", пише варшавський кореспондент „Берлінер Таґебляту", „мирові переговори між Поляками й Українцями ведуться за кулісами дальше. Ціллю їх є вже не відкликання українських жалоб з Союза Народів, а, розраховане на дальшу мету, вирішення українського питання в Польщі. Головним партнером в українсько-польській грі є нелеґальна Українська Військова Організація, що має богато прихильників на українських землях. Її програмою є створення Української Незалежної Держави. Тому, що ця організація є нелеґальною, польський уряд не має змоги з нею безпосередно переговорювати. Всеж таки її існування впливає значно на хід переговорів, що їх Польща веде з леґальною українською організацією УНДО, яка обмежується мінімальною програмою, а саме автономією українських земель в Польщі. УНДО, що по суті є організацією націоналістичною, має обмежену свободу рухів існуванням сильної під боєвим оглядом УВО. Точного розподілу між УНДО та УВО не можна перевести. Становище УНДО відносно УВО не є ясне. Ліве крило УНДО хилиться в бік УВО, або іншими словами члени УВО вміли злеґалізувати себе під фірмою УНДО. Сьогодні УНДО не є репрезентантом українського населення в Польщі, але за те воно є одиноким партнером для переговорів, який визнається польськими кругами. УНДО веде тепер реальну політику. На рішенні Женеви йому не залежить. Справа петиций до Союза Народів є сьогодні для нього більш справою престіжу ніж практичної політики. Справа ця є й певним тактичним засобом в переговорах. В своїх тенденціях як польський так і український фронт не є одноцільними. УНДО і УВО з одного боку, а польський уряд і галицькі Поляки з другого, є тими чинниками, що ведуть ту справу".

Так бачить справу чужинець. Виходило би, що з існуванням УВО, чи українського боєвого націоналізму, мусять рахуватись обі сторони і що від неї не в малій мірі залежить вислід мирових переговорів між воюючими сторонами.

Українська акція на міжнародній арені є тісно звязана з положенням всіх українських земель та відношенням українського населення до окупантів. Всякі відрухи українського населення викликають на міжнародній арені менше або більше зацікавлення, в залежности від уґрупування сил на континенті. З огляду на скупі відомости, що продістаються в Европу з Совітської України, та на відношення большевиків до Союза Народів та звязаної з ним европейської політики, відрухи населення на Совітській Україні не знаходять належного відгомону серед міжнародніх кол. Совітська Україна, хоч по закону самостійна держава, ніде не виступає, а тому всюди розглядають її як інтерґральну частину російської імперії. Завданням української закордонної акції є, звернути увагу світової опінії й на відносини в тій частині українських земель, як звертається увагу на відносини в інщих займанщинах, та вказувати всім на значіння України в цілости при замиренні Східної Европи. Досі українську закордонну акцію вели Українська Парляментарна Репрезентація, чи радше сказати УНДО й еміґраційний уряд УНР. Вся їх діяльність була обмежена кругом близьких до Союза Народів ріжних організацій міжнародного характеру. На форум Союза Народів українська справа досі не мала доступу. В цій акції не було рівнож однозгідности між Українською Парляментарною Репрезентацією та уенерівським центром, однак обі ці окремі акції взаїмно себе в прінціпі не перехрещували. Вони йшли рівнобіжно. Виступи проти політики УНР в краєвій та еміґраційній пресі мали внутрішно-український характер. Чужинці ними не цікавились.

В останніх часах у звязку з активізацією української боротьби проти Польщі, як рівнож у звязку з поставленням українського питання в цілій його величині перед чужинцями на міжнародному полі, українська акція завдяки деяким сприяючим чинникам значно змінилась. Вона знайшла доступ і до самого головного чинника міжнародньої політики, до Союза Народів. Правда, лише частиною українського питання вдалось зацікавити Союз Народів, одначе розгляд тієї частини зверне увагу відповідних чинників і на цілу ширінь української проблеми та разом з тим на пекучу проблему замирення Східної Европи. За переведення цієї справи мусів узятися з українського боку новий, досі ніде незаанґажований чинник. Взялися за це діло українські націоналісти, обєднані в Організації Українських Націоналістів, та їх симпатики. Вони безпосередньо не ведуть справи самі, а лише стараються відповідною пропаґандою використовувати українське положення в краю за кордоном та створити на міжнародньому форумі відповідний ґрунт для цілости української проблеми й зацікавити ним увесь культурний світ. З великим трудом приходилось тій організації здобувати потрібні їй позиції для боротьби. Маючи фактичне попертя як громадянства в краю так і більшости еміґрації, зуміли націоналісти здобути своїй праці належну оцінку в міжнародних кругах. Відразу вони стали рівновартним чинником в українському житті як в краю так і за кордоном. Другі українські чинники, що досі, як здавалось їм, вели перед в українській закордонній акції, опинились несподівано перед фактом існування нового могучого чинника, що зовсім серіозно загрожує цьому приматови в самій його основі. Вони почулись змушеними зробити перегляд своєї дотеперішної діяльности та її основ і або її закинути, або виправдати перед українським громадянством. Цей перегляд тепер робиться.

Закордонна акція еміґраційного уряду УНР, зглядно п. Шульгіна з Парижа, легковажила собі націоналістів та їх працю на міжнародньому полі, вважаючи молодих (невже вони і так дуже молоді?) націоналістів недосвідченими фантастами. Побачивши одначе, що діяльність українських націоналістів, маючи за собою край, здобуває собі щораз то уважніще відношення серед чужинців і що до їх голосу все більше і більше прислухається міжнародня арена та інші відповідальні політичні чинники, та головне, що через це саме акція уенерівців зачинає поволі тратити ґрунт під ногами, кинулись вони в останній час всіми силами на знищення націоналістів, не перебираючи в засобах. Уенерівці чуючи себе в самій основі загроженими, вдарили в дзвін тривоги. Щоб відвернути у власному таборі невдоволення мас своєю роботою, зааранжовано з Парижа по українських націоналістах барабанний вогонь з тяжких гармат. Посилено наступ у пресі, заложено новий орган для поборення націоналістичної роботи у Франції, влаштовувано дискусії, а врешті випущено бомбу в формі фрази: „Державність чи Гайдамаччина?" Під таким наголовком випустив п. Шульгін брошуру проти націоналістів. Називає всіх націоналістів гайдамаками, відмовляючи їм рації до існуваня, а роботу їх кваліфікує щось як народню зраду. Цими вигуками бажає він заслонити фальшиві основи своєї закордонної акції, якої переглядом має бути якраз ця брошура. Він старається звернути увагу читача в бік порозуміння з західними сусідами, на вирішення проблеми української національної меншости і т. д.

Дивлячись загально на справу, відмічається, що українська активізація в вирішуванні власної долі приводить поволі до переґрупування сил в українських таборах. На арену виходять нові чинники, що мають заступити старих, що мають краще повести підготовку до зреалізування бажань української нації в цілому, а не лише частинки. Ставлячи максимальну програму, за яку стоїть народ і з якою через це числиться міжнародний форум як з морального так і практичного боку, є сьогодня найкраще. Бо лиш у той спосіб зможемо осягнути щось, хочби в мінімальних розмірах. Це є завдання, що їх собі поставив український націоналізм. До їх зреалізування він стремить усіми силами і засобами. Це є суть життєвого націоналізму, суть народнього руху.

Д-р А. Т. Кібзей.

СПОМИНИ З ПОБУТУ НА УКРАЇНІ.

(23)

Третий відділ — себто соціяльно-економічний, обнимає підвідділи: економічний, правовий, демоґрафічний і інші. Видає „Записки" з економіки та права України.

Відділи Академії мають свої бібліотеки, приступні для наукового читача. Головне місце займає Всенародня бібліотека України. Це величезна книгозбірня, одна з найбільших в Европі; обнимає понад 2,500,000 книжок. Бібліотеку відвідує близько 1,500 людей денно; далі Музей Мистецтва; Антропольоґічний кабінет і музей ім. Хв. Вовка; Акліматизаційний Сад і т. і.

На чолі Академії є Рада ВУАН, голова-президент Академії і Виконавчий орган Ради.

Крім ВУАН є у Київі ріжні інші наукові установи, як приміром Метеорольоґічна Обсерваторія Укрнауки; Астрономічна Обсерваторія; Український Відділ Геольоґічного Комітету; Краева Сільсько-Господарська Дослідна Стація Наркомземсправ; Дослідна Рибна Стація; Науково-дослідний Інститут Цукрової Промисловости; Науково дослідний Інститут Водного Господарства України; Держ. Науково-дослідний Інститут Ботаніки у Київі; Укр. Державний Інститут Гігієни, Виховання; Київський Держ. Інститут для вдосконалення лікарів; Санітарно-бактеріольоґічний Інститут Наркомздоровля і багато, багато інших.

В редакції „Пролетарської Правди".

Від ВУАН я поїхав відвідати мешкання й редакцію одинокого в Київі великого українського щоденного часопису „Пролетарської Правди".

В редакції приняли мене дуже щиро, бо про мою візиту вони вже були повідомлені з Меддопомоги. Так представили мене всім завідуючим ріжними відділами, головному редакторови і його помічникови. Вони дуже багато розпитувались про Америку, про робітників та їх організації, про „Укр. Робітничі Вісти", а на останку про п. Ревюка, редактора „Свободи". Особливо цікаве було їм довідатися, чого п. Ревюк їздив до Київа. Розуміється я не на все міг їм відповісти. Я говорив їм тільки те, що можна було сказати; треба було бути дуже обережним, щоб не попасти в якінебудь тарапати. Я доказував їм, що якаб і не була Україна, то всеж таки й ми за морем цікавимося нею як державою. Але, на жаль, я запримітив з цілої моєї візити й розмови з „товаришами" в „Пролетарській Правді", що у них на перщім місці й на перший меті був „пролетар", „комунізм", „ленінізм", „марксизм" і т. п., а щойно на кінці Україна. Були це молоді люде, у віці від 20 до 30 літ, дуже захоплені, нервові й цілою душею віддані большевизмови. Вони вірили та доказували мені, що коли „пятилітка" буде виконана, то на Україні та в цілій Росії запанує очікуваний „рай". Так бодай я їх зрозумів.

При нашім прощанню головний редактор вписав власноручно кілька слів в мою пропамятну книгу, але вписав їх так, що кому я тільки те письмо показував, то ніхто його відчитати не може. З двох-трох слів, що їх одинцем можна відчитати, говориться в тій записці про „революцію", „здобутки" і т. д. Стільки від головного редактора.

Від співредактора вписано до моєї пропамятної книги таке:

„Вітаємо американських товаришів-Українців. 17. VIII, 1929, Київ. Ред. „Пролетарської Правди". Слідують два підписи нечиткі.

Зараз на другий день, у неділю, 18. серпня, в ч. 188 „Пролетарської Правди" появилась така новинка про мої відвідини:

„Американський лікар вивчає наші медустанови.

„До Києва приїхав американський турист, лікар А. Т. Кібзей. А. Т. Кібзей — українець. Він народився в Галичині, але змалку еміґрував із родиною до Америки.

„Відвідавши Англію, Голяндію, Австрію, Німеччину, Чехо-Словаччину, Італію й Польщу, А. Т. Кібзей завітав до Києва. Приглядаючись взагалі до життя різних країн, він особливо цікавиться станом медицини.

„У Києві Кібзей відвідав Жовтневу лікарню, Негайну медичну допомогу, й лікарню УЧХ і, завітавши до редакції „Пролетарської Правди", розповів про свої враження.

— Я вперше на Україні й здивований з тієї бадьорости, з якою трудівники України будують своє життя.

„Добре враження справив на А. Т. Кібзея охорони народнього здоров'я, зокрема обладнання наших лікарень і установ швидкої допомоги."

(„Пролетарська Правда", ч. 188. 18 серпня 1929),

„Пролетарська Правда" — це, як сказано, одинокий великий щоденник в українській мові у Київі. Є це орган київського Окркому (КП(б)У), Окрвиконкому і Окрпрофради. Ціна поодинокого числа 5 коп.

Щодо змісту, то брак у ній американської сензаційности та кримінольоґії. Також оголошень мало, звичайно оголошення ріжних державних підприємств. Оголошення забирають усього половину останньої сторінки часопису, а не так як в Америці, де газета виглядає як цінник товарів. Також ілюстрацій в „Пролетарській Правді" майже нема.

Зате іншим змістом „Пролетарська Правда" дуже багата. Є що читати. Очевидно, все друковане в комуністично-державнім і агітаційнім дусі. Приміром в 188 числі тої газети, з неділі 18. серпня 1929, на першій сторонї є наче редакторська стаття під титулом: „Перевищуємо П'ятилітку"; відтак іде: „Зрадництво під машкарою арбітражу", „Французька реакція шаліє", „Нові провокаційні наскоки білогвардійських та китайських банд", „Опліч з робітниками цілого світу", „Радянський уряд зуміє оборонити свої права", „Останні новини" і т. п. На другій стороні: Всесоюзний зліт юних піонірів", „Нова катастрофа поводі на Західній Україні", „Цькування Українців в Румунії", „Підписуючись на позику, збільшуємо темп індустріялізації", „Профапарат працює мляво"; вісти з „Радянських Республик" і т. і. Дальше йдуть великі статті про те, як „партія успішно розвяже складні завдання реконструктивного періоду", „Правим настроям та обивательщині рішуча відсіч", „Старі большевицькі кадри в київській парторганізації", „Календар чистки", „Хроніка ВИШ-ів" (себто вищих шкіл); „До 25 серпня виконати серпневий плян хлібозаготівлі", „Страйкарі-наймити перемагають", „Усе можна збюрократизувати"; „На увагу товариству „Техніка - масам", „Лаврське вбивство", „Кремація та гігієна в клінічному інституті", „Про висування і виховання Кіно-молоді", „Червоний Суд", „Культура й мистецтво"; хроніка, повідомлення і т. і.

Музеї.

Користуючись хвилинкою часу, яка мені ще осталася до розпорядимости, я відвідав Всеукраїнський Історичний Музей ім. Т. Шевченка, при вул. Революції ч. 29. Вступ до музею коштує 35 коп., для членів профспілок 20 коп.; для учнів і червоноармійців 15 коп.

Музей складається з 6 відділів: археольоґічного, художнього, історично-побутового, народнього мистецтва, художньо-промислового, Старого Київа та Бібліотеки. Художній тідділ має понад 4,000 експонатів, між іншими виставка творів Т. Г. Шевченка та його доби. Виставка укр. малярства XVII до XX століття займає ввесь верхній поверх Музею; є тут близько 1,000 експонатів. Відділ народнього мистецтва складається з 3,400 експонатів; найбільш вишивок, бо аж 15,000; 700 старинних килимів, писанок 6,000, різьблене дерево — 1,500 і вироби з металю — 1,000. Історично-побутовий відділ має приблизно 15,000 експонатів, цінних і рідких. Бібліотека Музею має 35,000 томів історичних, археольоґічних і мистецьких книжок.

Загалі, це дуже великий і дорогоцінний музей.

(Дальше буде).

Один із зарозумілих молодих поетів образився на Фердинанда Мартіні (відомого італійського критика й письменника) та назвав його „скорпіоном" і „круком".

Мартіні приняв це спокійно. „Нічого не шкодить, відписав йому Мартіні, що ви назвали мене назвою одного зі скаралупників і птахів. Це доказ, що між четвероніжними нема вже для мене місця".

Поет, видно, ще не вдоволився та відписав:

„Совісний критик повинен не лише ганити, але й давати раду. Коли мої твори справді такі безвартісні, то ви повинні дати мені відповідні вказівки".

Мартіні відповів:

„Не одну, а дві ради дам вам. Перша рада: ніколи не пишіть віршів; друга рада буде інша: дайте собі спокій з писанням прозою.

—o—

Івась пішов з батьком на прохід. Коло одного дому бачить дикий виноград.

— Тату, що це таке обросло той дім?

— То дикий виноград.

— А чи з нього роблять дике вино? — допитується ще далі Івась.

ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ У НІМЕЧЧИНІ

Щойно чотири місяці праці має нова управа Спілки Українських Студентів за собою й тому було би передчасно вже сьогодні робити підрахунок тої праці. Одно можна тільки ствердити, що праця мимо невідрадних життєвих відносин, в яких знайшлося наше студенство, пішла доволі скорим темпом вперед. Управа Спілки думала як інтензивністю своєї праці так теж запалом скріпити своє становище й повагу серед української колонії та серед студентства німецького й інших народів.

В своїй роботі виходила Управа Спілки Студентів з заложення, що успіх праці навіть в чисто студентських справах залежатиме в значній мірі від того, як взагалі німецьке громадянство поставиться до українського питання та наскільки можна зацікавити чужинців українською справою. Тому Спілка мусіла поставити собі завдання вести попри чисто студентські справи теж загальну українську пропаґанду головно серед тих кругів, до котрих студенти в першу чергу мають доступ, а саме серед чужого студентства та професорів високих німецьких шкіл.

Показується, що на німецькому терені мимо доволі численних статей, які появляються в німецькій пресі про Україну, нема ще досі такого зрозуміння до наших визвольних стремлінь, як цього можнаб було надіятися. З одної сторони панує в умах деяких німецьких кругів все ще єдина й неділима Росія, а з другої сторони самообман, що єдино большевизм, а зглядно спілка з ним може спасти Німеччину перед тою катастрофою, в яку вона котиться через непосильні тягарі з приводу платежів по пляну Юнга та внаслідок економічної кризи й безробіття. Попри ці причини загально політичного характеру багато шкоди нашій справі та успішній пропаґанді приносить теж своєрідна політика таки деяких Українців на берлінському терені, які українській справі приносять більше шкоди ніж користи.

Один думає, що, представляючи Українців як анархічну націю без ніякого орґанізаційного хисту, зможе помогти українській справі як найліпше, инші (гетьманці) знова замісць займатися візантійським мистецтвом, ставлять карколомну політичну концепцію, що, мовляв, Українці повинні шукати контакту з польськими поміщиками в Східній Галичині та що знова Велика Україна найде спасення в Третій Росії. Згадуємо це тільки мимоволі, щоб представити, як тяжко вести роботу на німецькім терені й чому саме Спілка уважала за свій обовязок взяти в програму своєї праці теж пропаґанду, щоби бодай в части паралізувати ворожу нам пропаґанду.

Силою обставин Спілка, як студентська орґанізація, в першу чергу шукала доступу та звязків з аналоґічними студентськими орґанізаціями инших народів. В минулому семестрі Спілка це завдання старалась виконати. Майже що тижня, а нераз і двічі в тиждень доводилось членам Спілки брати участь в сходинах чужих студентських орґанізацій, давати там відчити про політичне й культурне положення на українських землях та забирати голос в дискусіях на тему питань східної Европи і т. п. Звязки ті піддержувано не лише з німецькими студентськими орґанізаціями, але теж и студентством інших народів, як з Хорватами, Болгарами, Литовцями, Естонцями і Грузинами. Дуже важним успіхом треба уважати навязання звязку зі Союзом Німців, центральною установою, що охоплює всіх Німців зпоза границь Німеччини. Ця установа тішиться великими впливами головно в німецьких наукових кругах та високошкільних. Не менше важним теж являється звязок Спілки з фундацією Гумбольдта, що розділює стипендії студентам. Не можна собі вправді робити великих надій, що звязок цей принесе негайно нашим студентам більшу скількість стипендій. Одно принесе він, що бодай дві-три стипендії можна буде добути та що вони дістануться у властиві руки.

Не забувала теж управа Спілки на звязок з иншими українськими студентськими орґанізаціями в краю й за кордоном, як теж з поодинокими нашими студентами в краю. Коло 300 вхідних та вихідних писем є хочби малим доказом того живого звязку й праці Спілки на протязі її чотиромісячної минулої діяльности. Великою перешкодою в праці Спілки являється брак матеріяльних засобів. Тому теж Спілка звернулась до всіх своїх колишніх членів, що користали колись з матеріяльної допомоги Спілки, щоби вони звернули до каси Спілки ту допомогу, яку вони колись у формі позичок дістали.

С.

ПОДЯКА.

Я. нижче підписана члениця від 369 У. Н. Союза, складаю щиру подяку головному урядови У. Н. Союза за уділення мені з фонду допомогового $50.

Желаю якнайкращого розвою нашій орґанізації.

Анастасія Кравець,
Палмертон, Па.

Гарна історія.

Вчитель оповідає дітям історійку. Як скінчив, питається:

— Хто з вас потрафить оповісти також якусь гарну історію?

Несміливо підносить пальці один із хлопців.

— Ага, — каже вчитель — я зараз подумав собі, що ти, Приліпський, знаєш гарну історію. Розповідж же нам її.

— Раз ми прийшли в гості до тети Клубинської — оповідає хлопчина. — Тета має великий сад. На обід ми дістали багато суниць зі сметаною. Потім тета сказала до мене: „Можеш тепер піти собі у сад бавитися тай зїсти собі овочів, яких схочеш" Я зараз побіг до агресту та наївся багато. Тета має також грушки, та вони не були ще достиглі, тому я зїв їх лише пять. Вишні були квасні. Потім я бавився ціле полудне, аж зіпрів. Потім дала мені тета велике горня молока. Вечером я напився пива. Дома в нас ніколи не дістаю пива. Потім ми поїхали до дому. Я був дуже змучений. Мама роздягнула мене до ліжка, а як стягала з мене споденьки, сказала: „А то гарна історія!"

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧИТАЧ ПРО „ПОЛИШ АТРОСИТІС ІН ЮКРАЇН".

Я дістав від Обеднання книжку про польські звірства на Україні. Могло би може декому здаватися, що книжка задорога, але як я побачив книжку на 520 сторін, то я знаю, що книжка вартує не два, але більше як 20 долярів.

Я почав її зараз читати, а відтак постараюся, щоби її дати прочитати кождому чужинцеви, якого я знаю. Я буду теж старатися, щоби чужинці й наші люди, які тільки можуть купити її, читали її та пізнали, як то Поляки ґаздують на Україні. Я вже давав одному Американцеви читати сю книжку, і він сказав мені, що йому волося на голові ставало, коли він її читав. Він казав, що він уже тепер не дивується, що Українці так Поляків ненавидять, що вони з ними в одній державі бути не хочуть та що вони проти них революцію ведуть. Тепер я стараюся, щоби сю книжку читали всі вудбайнські кавнсилмени. Як вони прочитають, то ми вже найдемо між ними богато прихильників, які поможуть нам своїм голосом у кождій потребі.

Жаль мені, що тепер часи такі тяжкі. Я вже третий місяць не працюю, але роблю, що можу. Серед наших людей є певно богато в такімсамім положенню, й тому треба, щоб кождий, то тільки може купити книжку, купив її. Вона придасться і тепер і все.

Микола Кузан,
Вудбайн, Н. Дж., 30. мая 1931.

ПОЧУВАННЯ ІМІҐРАНТА.

Громадянин М. Кречковський з Геркімер, Н. Й., одержав листа від товариша своїх хлопячих літ, Івана Крупи, бувшого стрільця, а тепер робітника в Чехословаччині. Читаємо там між іншим таке:

„Літом то ще знайдеться якась робота. А зимою зовсім нема. Бо є тут велике безробіття для місцевих, а щож допера говорити про робітника-чужинця! Живемо більше надією як хлібом. Бо віримо, що ще закує зазуля і в наше віконце.

„Я вже прокляв ту годину, коли я народився. Булаб та ніч коли я народився. Хай би та ніч була темрявою стала, ніж я мав народитися на сей світ. Бо сьогодні то тільки тому з нас можливо жити, хто глухий і сліпий, нічого не бачить, нічого не чує і нічого не говорить. А мати уста й не говорити, то дуже важко".

З українського життя в Америці.

КОГУС, Н. Й.

Праця Відділу „Союза Українок."

Заходом місцевого Відділу „Союза Українок" уладжено дня 10 травня перший раз в нашій громаді „День Матери". В святі взяла участь ціла громада й всі місцеві орґанізації. Свято почалося в місцевій гр.-кат. церкві, де парох о. Шуховський відправив панахиду і виголосив відповідну проповідь.

Святочна академія, присвячена матері, відбулась пополудні в Українськім Парку, який Ураїнський Клюб відступив даром. Галя була прибрана дуже гарно національними красками й українськими вишивками. Вступне слово виголосив о. Шуховський. Добре обдуманий реферат про значіння „Дня Матери" мала пані Ольга-Коник-Ялечко, а кінцеве слово підписана як предсідателька.

Богата й гарно уложена програма складалася крім промов з деклямацій, співів, національного танку й оркестри. Все виконано по наших силах як найкраще. Помимо великої зливи галя була набита народом. Попри своїх учасників прибуло богато гостей з Водервліт, бо цілий Українсько-Американський Горожанський Клюб, а далі з Олбани, Ренселер, Кеслтон, а навіть з Пітсфілд, Масс.

По скінченню свята наступив загальний танець, де гості красно забавлялись і закінчився сільською коломийкою і козачком. Був теж гарний матеріяльний зиск, бо коло 120 долярів, які Відділ призначив на допомогу Рідному Краєви.

За такий гарний прихід і взагалі за свято треба дати признання всім тим, що причинилися до його влаштовання, а в першій мірі Українсько-Амириканському Клюбови за парк і галю, які відступлено безкорисно, а далі всім українським бізнесменам, що жертвували все потрібне до буфету, а пекарням за печиво.

Згадаємо, що своїми порадами і помічю прислужилися нам п. Авраменко й д-р В. Сіменович, а далі учитель танків п. С. Слота та місцевий учитель п. В. Львівський.

Дня 16-го травня мав цікавий відчит наш громадянин Д. Зальопаний. Говорив на тему „Роля жінки в суспільстві". По відчиті наступила дискусія, підчас якої начеркнено плян жіночої праці на літо. Дня 25 травня влаштовано день памяти І. Франка. Парох о. Шуховський дав відповідний до свята відчит. Галя була повна, бо були діти і старші. Хочеться вірити, що тих кілька початкових успіхів в праці на народній ниві дадуть заохоту до дальшої праці.

М. Шаршанович.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

THE MANCHESTER GUARDIAN'S REPORT ON THE ACTION OF THE LEAGUE OF NATIONS ON POLISH ATROCITIES IN UKRAINE.

Decisive League Action by Mr. Henderson.

Minority Question in Upper Silesia.

PLAIN SPEECH TO POLISH GOVERNMENT.

Hope of Ukrainian Settlement.

(*From our Special Correspondent*).

UKRAINIAN PETITIONS.

Unfortunately the Ukrainian petition have not been handled in so vigorous a manner. The Ukrainian representatives here had hoped that their case would at least be put on the agenda of the September session of the Council, but yesterday the Committee of Three dealing with the matter, of which Mr. Henderson is chairman, issued a communique of which the essential paragraph is as follows:

"The Committee held meetings on May 21 and 22. During these meetings it took note of certain information communicated to it by the representative of Poland, according to which the Polish Government contemplated the possibility of reaching certain arrangements in order to liquidate the complaints set forth in the petitions in question. From the beginning of its examination the Committee has had the very clear impression that this matter would best be solved by an internal settlement being reached. In order not to preclude such a possibility, and in view of the information communicated to it by the representative of Poland, the Committee considered that the proper course would be to resume its examination at a later meeting. The Committee earnestly trusts that the attitude taken by the Polish Government will meet with such a response on the part of the minority as may lead to a friendly settlement of the difficulty."

At first the Ukrainian representatives were greatly depressed and disappointed by this announcement, but on second thoughts they recognised that they must read between the lines of the communique, and that it was not so bad as they had thought at first sight. As the Committee of Three know that the negotiations recently begun fell through on account of the preliminary conditions imposed by the Polish Government, one of which was that the Ukrainians should withdraw their petitions to the League, it may be taken that the Polish Government has agreed to withdraw those conditions or the Committee could not be hopeful about the possibility of settlement. Indeed, I have reason to believe that Mr. Henderson and his Italian and Norwegian collegues on the Committee have obtained very important assurances from the Polish Government, and have told the Polish Government plainly what they expect from it.

The matter has not been shelved. The Committee intends "to resume its examination," and will, I understand, keep a careful eye on what goes on, and, in particular, insist that the negotiations are conducted in proper conditions. Clearly the only satisfactory solution is autonomy for the territories concerned, which were annexed to Poland against the will of the great majority of their inhabitants, for the Ukrainians, although technically a national minority, are the majority in Polish Ukraine.

(The Manchester Guardian, May 25, 1931).

ПОВІДОМЛЕННЄ

ЗМІНА ЛЬОКАЛЮ

Подається до відома, що
УКРАЇНСЬКИЙ СІТИЗЕНСЬКИЙ ДЕМОКРАТИЧНИЙ КЛЮБ
ПЕРЕНІССЯ З ПІД Ч. 183 COURT STREET,
ДО НОВОГО ЛЬОКАЛЮ НА 94 — 16 AVE., NEWARK, N. J.

Проситься всіх членів і не членів приходити на нову адресу.

За уряд Клюбу:
Василь Ткач, предс.

ПРОТОКОЛ

З РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА, яке відбулося на днях від 16. до 20. лютого 1931 р.

(Продовження).

(28)

Звіт головного радного Александра Питляра.

Всі головні урядники, котрі здавали звіти, мали їх власноручно написані на папери і по відчитанню передавали для поміщення в протоколі. Коли прийшла черга на звіт головного радного Александра Питляра, то показалося, що він звіту приготованого так, щоби його можна було в цілости передати до друку, не має, тільки говорить з памяти тай не про те, що він, як головний урядник, для організації на протязі року робив, а тільки про те, що істнує страшна депресія, яка загрожує організаціям, побудованим на капіталістичній системі, а між ними і Союзови, котрий у такий страшний час безробіття, замісць роздати бідним членам зібрані капітали, то викидає тих, що дальше, не можуть платити, а „Свобода", хоч видається, за гроші пролетарів, замісць приготовляти їх до всесвітньої революції, яка скорше чи пізніше, на його думку, мусить спалахнути, туманить членів і читачів надією на кращі часи, а про біду, яка їм дошкулює і як їй зарадити, нарочно мовчить.

Менше-більше в такий спосіб головний радний Александер Питляр говорив доволі довго і всі слухали терпеливо, а коли опісля показалося, що він того всього не може передати для поміщення в протоколі, секретар І. Каштанюк заявив, що тої промови не всців занотувати і не буде в можности подати до протоколу в цілости так, як вона була виказана. Звертає увагу, що перед засіданням він вислав був до товариша Питляра пригадку на власноручне зладження звіту до друку, так як усім іншим урядникам, і рішучо відмовляється укладати бесіду на підставі того, що вспів почути і занотувати, бо з того могло би вийти таке, що в протоколі була би ліпша або гірша промова тай кредит за неї дістав би не той, хто її зложив. Хай члени У. Н. Союза, а й читачі „Свободи", котрі за тим слідять, бачать справу точно так, як вона представляється і дають кредит тому, кому належиться.

Секретар Каштанюк заявляє, що буде противитися веденню дискусії над таким звітом, якого в сути річи нема зложеного.

Головний радний А. Питляр заявляє, що доси був завжди вповні задоволений з того, як його промови в протоколах подавалося, однак обіцює тим разом свій звіт сам зладити і передати секретареви Каштанюкови, ще заки прийде черга дискусію над тим звітом.

Звіт головного радного Павла Стадника.

Хоч я не мав з головної канцелярії ніякого спеціяльного припоручення, то я з власної ініціятиви старався про солідарність обидвох відділів у Трентон, Н. Дж., 245 і 116, та в околичних місцевостях.

Дня 21 березня 1930 р. на вічу в Ню Бронсвік, Н. Дж., яке скликали всі Українці, я мав нагоду говорити з членами У. Н. С. про заснування молодечого відділу. Всі члени і членниці обіцяли такий відділ заснувати.

Дня 26 липня 1930 р. я мав нагоду бути в Картерет, Н. Дж., в Клюбі Горожан. Там я говорив поприи справу Горожанського Клюбу і про пластову організацію молоді. Цю справу присутні приняли прихильно. Отже показується, що помимо депресії і безробіття наша організація, У. Н. Союз, певним кроком поступає вперед.

На тім кінчу своє коротке справоздання. По змозі своїх сил обіцяю працювати зі всіми головними урядниками У. Н. Союза на славу українському народови і на користь нашої славної Орґанізації.

(Далі буде).

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

На Рідний Край.

Громадянин А. Зубрицький переслав через Обєднання до Краю $10. Гроші ці вислало Братство св. Петра й Павла, від. 257 У. Н. Союза. Призначено порівно на Рідну Школу й на визвольну боротьбу.

—o—

ФРЕКВІЛ, ПА.

На Народний Дім у Богданівці.

Громадянин Василь Загибайло переслав через Обєднання збірку в сумі 45 долярів на Народний Дім в селі Богданівка, пов. Скалат, у Галичині.

—o—

БРУКЛИН, Н. Й.

На визвольну боротьбу.

Громадянин Г. Бардак переслав через Обєднання до Краю 10 долярів на визвольну боротьбу та на „Сурму".

—o—

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Збірка на визвольну боротьбу.

Заходом місцевого комітету з місячного податку та іншими способами зібрано $40. Цю суму розділено так: $30 на боєву акцію, а $10 на фонд „Сурми".

В першій мірі заслуга належиться п. Константинови Марущакови, котрий старався, щоб як найбільше гроша призбирати на цей важкий час.

Гроші вислано через Обєднання до призначеного місця в старім краю.

За Комітет:

К. Марущак, предс.;
В. Колесняк, касієр;
М. Довгий, секретар.

—o—

ЧЕСТЕР, ПА.

Збірка на боєву акцію.

Були часи, що в Честері можна було зібрати поважну суму, але при сьогоднішних обставинах безробіття тяжко.

Ото засилаю через „Обєднання" на боєву акцію невеличку, але щиру жертву, яку зложили: І. Сорока $3.25; по $1: М. Тершавоський, П. Огар; по 50 ц.: Г. Лебіщак, С. Проць, И. Брингілевич, І. Олійник; по 25 ц.: Т. Пінцура, Т. Годунька, С. Браців, Г. Артимович, И. Олійник, І. Михалкевич, І. Хомин. — Разом $9.

Збіркою занявся Ілько Сорока, бувший стрілець У. Г. А.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАНОВІ ЗВІРЯТА.

(37)

Нарешті Тарзан вирішив продовжувати свої пошукування одинцем. Він лишив свої звірята і Мугамбі, щоб на нього ждали поки вернеться з джунглів, а сам пішов далі. За кілька днів Тарзан у джунглях побачив чорного дикуна, що стояв з піднесеним списом перед пораненим білим мущиною. Тарзан відразу кинувся ратувати білого чоловіка. Він знав, що дикун готується забити його, а може цей білий щось скаже цікавого Тарзанові?

Тарзан був певний, що цей білий був безпеченчо на судні „Кінкейд" і не тримався Рокова, бо опинився сам у джунглях. Таксамо Тарзан його не бачив серед тих людей, які з Роковим були схоплені у селиці дикунів. Тарзан вмить рішив, що це саме той білий мужчина, котрий тікав з білою женщиною та з дитиною від переслідування банди Рокова. Підкравшись швидко з заду чорного, Тарзан блискавкою кинувся на нього й узброїв за спис.

Чорний воїн вихопив тоді із-за свого пояса довгий ніж і кинувся з ним на Тарзана. Білий чоловік лежав без сили на землі й не міг помогти свому спасителеви, а лише дивився, як завзято обидва билися. Чорний також був на причуд зручний і великої сили. Поранений білий здається скоро пізнав Тарзана. Він побачив, що це був той англійський аристократ, якому він приносив їдження на кораблі „Кінкей", коли цей аристократ знаходився там в арешті.

—o—

Скоро бійка скінчилася. Чорний воїн лежав бездушним трупом у ногах Тарзана. Тарзан убив свого противника, який не хотів здаватися й признати перемогу. Ставши ногою на груди чорного трупа, Тарзан вигукнув на всю силу свою перемогу, як то він робив завжди в джунглях, коли ще не знав людської цивілізації. Тепер лише він звернув свою увагу на білого чоловіка, якого вратував від неминучої смерти. Тарзан пізнав, що перед ним був кухар Швед з корабля „Кінкейд".